

DE

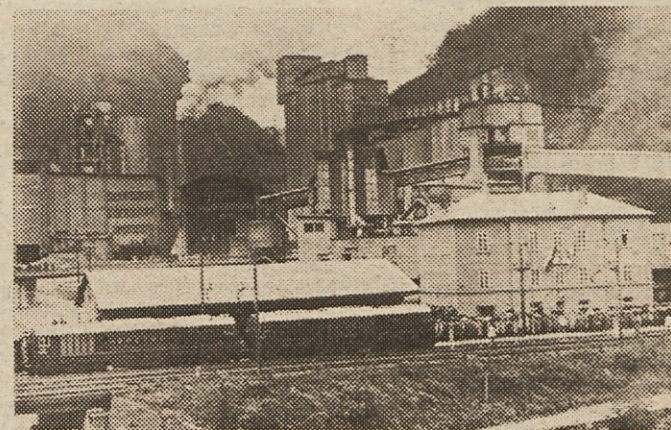
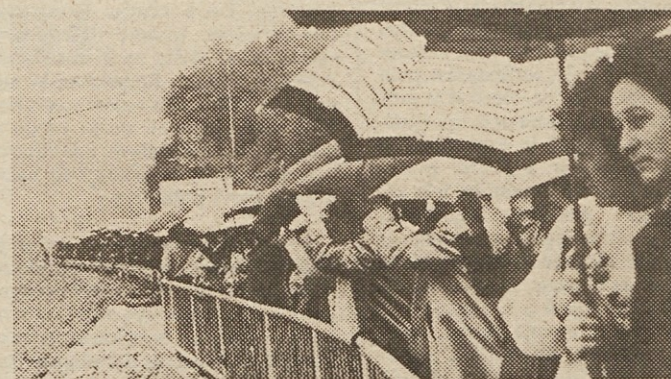
izredna izdaja

5. maja 1980

Glasilo Zveze sindikatov Slovenije,
glavni urednik: Dušan Gačnik, odgovorna urednica: Majda Žlender

DELAVSKA ENOTNOST

UMRL JE TOVARIŠ TITO

Vselej povezan z delavskim razredom in ljudstvom

»... Nam, Titovim sodobnikom je težko vsestransko oceniti ves objektivni pomen njegovega dela. Kot priče Titove besede in akcije od njegovih prvih zgodovinskih korakov pa vemo, da sta le-ti bili gibalna sila mnogih naših poglavitnih odločitev na usodnih družbenih prelomnicah. Zato je Titovo delo eden tistih zgodovinskih pojavov, ki bodo trajno navdihovali socialistično in vsako napredno misel in akcijo naše družbe.«

»V zgodovini človeške družbe so se zmerom pojavljali vizionarji, ki so sanjari o tem, kako bi morala biti prihodnost rešena tegob sedanjosti. Mnogi filozofi so po svojem subjektivnem pojmovanju razlagali svet in mnogi kritiki so odkrivali njegove napake. Mnogi razredi in družbene skupine so se trudili spremeniti svoj podrejeni družbeni položaj. Zmerom znova so se formirale nove idejne konstrukcije, modeli etičnih in humanističnih načel o odnosih med ljudmi, da bi svet postal bolj pravičen in boljši. Večina jih je po svoje, v večji ali manjši meri, prispevala k razvoju družbene zavesti. Svet pa so mogla dejansko spreminjati le tista gibanja in tisti razredi, ki so se za spremembo družbe borili s praviimi sredstvi in potmi, ki so ustrezale globljim spoznanjem resnice, izvirajoče iz objektivne nujnosti, kot tudi tisti ljudje, ki so znali svoja gibanja in razrede oborožiti s takimi sredstvi in s takim spoznanjem in ki so se bili zoper stihijne nujnosti zmožni boriti prav z njihovimi lastnimi zakoni in sredstvi.

Nobeni objektivni pogoji sami po sebi ne morejo spremeniti družbe, če človeška misel in spoznanje ne postaneta zavesten ustvarjalec in uresničevalec sprememb. In nasprotno, zmaguje samo tisto gibanje, ki je sposobno spoznavati nujnost ter iskati v njej izhodiščno osnovo za revolucionarne spremembe.

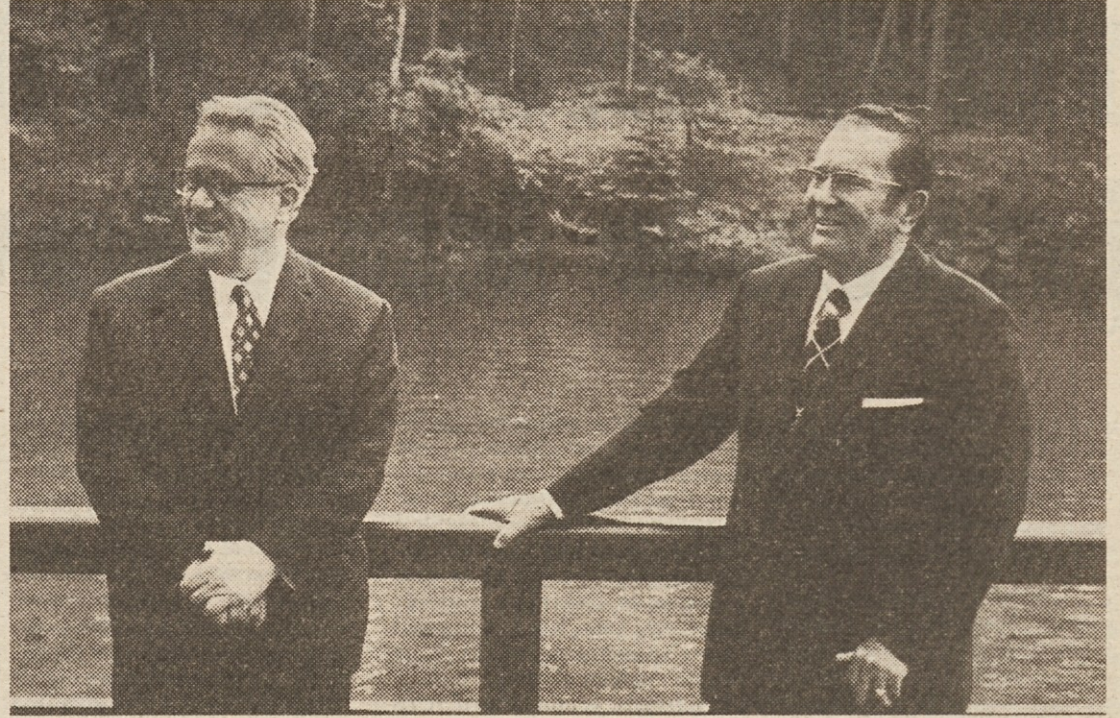
Prav tu se začne velika Titova vloga v zgodovini delavskega razreda in narodov Jugoslavije. Zakaj Tito je tista vodilna ustvarjalna osebnost našega revolucionarnega delavskega gibanja, ki je komunistično partijo Jugoslavije oborožila z največ spoznanjem in sredstvi, kar ji je zagotovilo uspehe in zmage.

Da bi lahko razumeli uspehe, ki so jih dosegli delavski razred in narodi Jugoslavije v zadnjih treh desetletjih, moramo imeti pred očmi medsebojno povezanost zlasti treh dejavnikov: vse večji in vse bolj zavesten odpor delavskega razreda, kmečkih množic in vseh drugih demokratičnih in antifašističnih sil jugoslovanske družbe po uvedbi šestojanuarske diktature leta

1929; nadalje pozitivne procese v razvoju idejne in politične situacije partije in njene notranje politične strukture, kar je ustvarilo pogoje za konec frakcionarskih bojev; in končno dozorevanje in utrditev pogojev za notranjo enotnost partije na podlagi premagovanja neživiljenjskega doktrinarnega frakcionarstva, oportunističnega kot tudi sektašnega tipa, in nagla krepitev notranjih sil v partiji, se pravi ljudi in njihove zavesti, ki so bili sposobni nositi te procese v partiji, kar je dobilo svojo končno afirmacijo s Titovim prihodom na čelo Komunistične partije Jugoslavije.

Prihod Tita na čelo partije in formiranje novega vodstva sta pomenila za našo partijo predvsem uveljavljanje dveh načel, ki sta odigrali v usposabljanju partije za bližnje revolucionarne bitke odločilno vlogo.

V nasprotju s prejšnjim prevladujočim doktrinarim in formalističnim načelom discipline in enotnosti, ki pa kljub svoji krutosti vendarle ni moglo preprečiti frakcionarstva, se je partija konsolidirala na podlagi dejanske enotnosti v boju za aktiviranje revolucionarnih energij ljudskih množic, se pravi na bazi take enotnosti, ki je zrastle iz enotnih spoznanj partijskih organizacij in članstva v odnosu do tekočih nalog revolucionarnega boja in iz sposobnosti partijskega vodstva, da doseže tako enotnost spoznanj. Tito, ki je stalno vztrajal na monolitnosti partije in na discipliniranem izpolnjevanju sklepov, je zmerom znova poudarjal, da mora temeljiti na enotnosti pogledov in koncepcij. Tako

enotnost pa se doseže samo z nenehnim preverjanjem politike partije v akciji ljudskih množic, ne pa s spopadanjem od teh množic ločenih frakcij elite.

In drugič, prav zato je Titov prihod na čelo partije pomenil tudi končno uveljavljanje naslednjega načela vodilne vloge partije v določanju metod in poti boja za dolgoročne revolucionarne cilje delavskega razreda: boriti se za množice in v množicah z bitkami za njihove vsakodnevnne zahteve in cilje, s konkret-

nimi vsakodnevnimi akcijskimi zvezami in selovanjem, z vsemi družbenimi silami in gibanji ali celo kratkotalno z enostranskim podpiranjem takih gibanj in političnih sil, ki so v danih okoliščinah lahko in ki so objektivna opora ali zaveznik delavskega razreda v boju zoper obstoječi družbeni sistem ali določeno politiko revolucionarnih virov. To je bila koncepcija »partije množic« v nasprotju s koncepcijo partije kot doktrinske sekte.

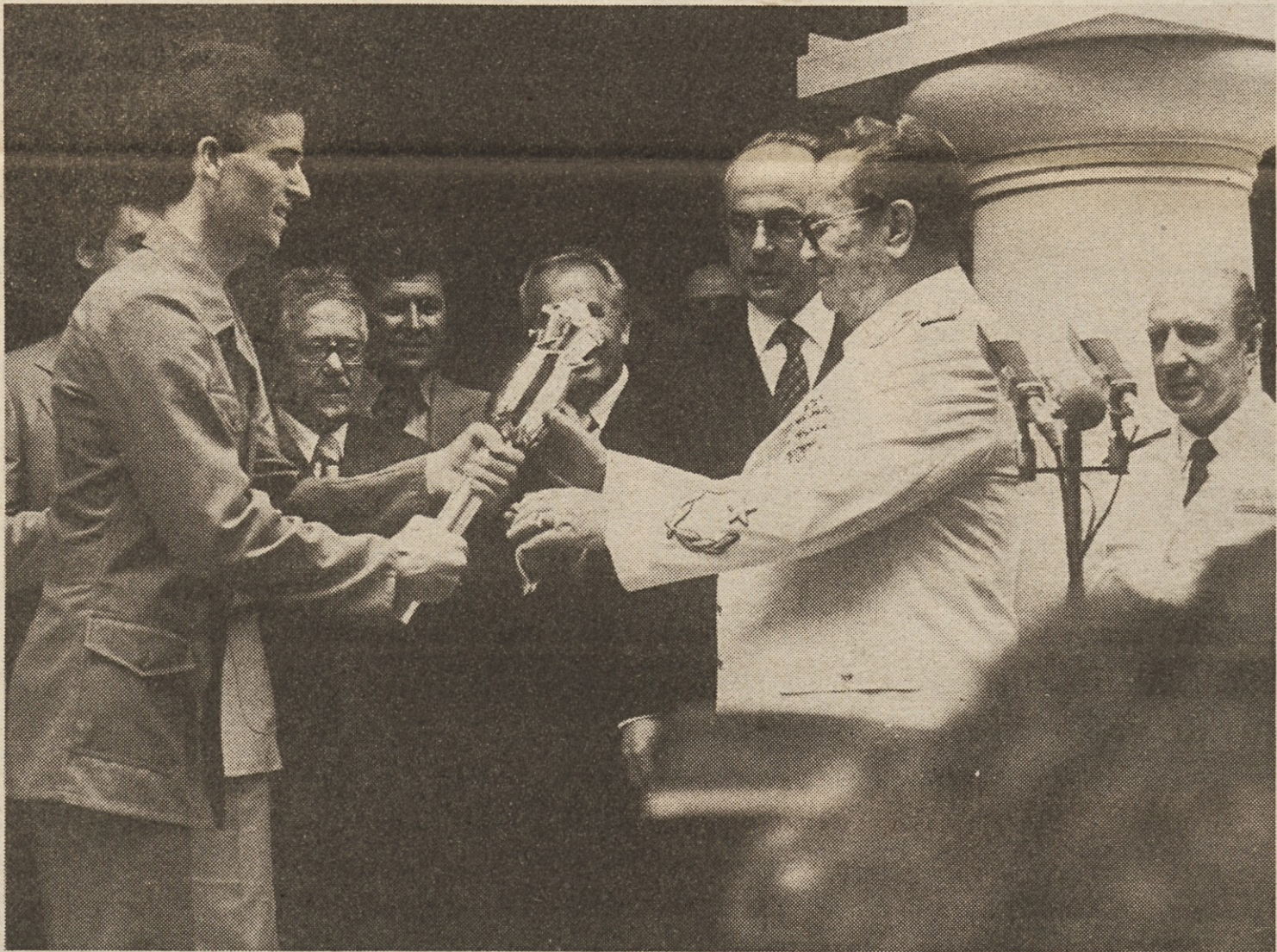
Tako resnično marksistično in

leninsko koncepcijo partije je mogel v naših razmerah formulirati in se zanjo boriti samo človek, ki je bil sam vselej povezan z delavskim razredom in ljudstvom in ki je imel izreden talent, da čuti in da najbolj ustrezno formulira njihove težnje in zahteve, pri tem pa ne pride pod vpliv oportunizma, ki so mu dostikrat podlegali ljudje s pretvezo taktičnega manevriranja, praktičizma in boja za vsakdanje zahteve. Pred takimi odkloni je Tito varovalo to, da je bil njegov pogled vedno uprt v prihodnost, v dolgoročne revolucionarne naloge delavskega gibanja, v prizadevanju, da partija s svojo akcijo in svojim idejnim ter političnim vplivom poveže boj delovnih množic za vsakdanje zahteve in neposredne cilje socialne, demokratične, kulturne in napredne narave sploh prav s temi dolgoročnimi revolucionarnimi cilji delavskega razreda.

Tisto, za čemer so težili jugoslovanski komunisti s Titom na čelu, je bila torej revolucionarna partija marksistično-leninskega tipa, ki pa je bila hkrati sodobna in originalna tvorba jugoslovanskega delavskega gibanja, vsestransko prilagojena danim potrebam in pogojem boja delavskega razreda in naprednih sil Jugoslavije.

Samo taka partija je lahko v usodnih zgodovinskih dilemah tik pred drugo svetovno vojno pokazala prave poti, sile, sredstva in zaveznike v boju proti najmočnejšemu razrednemu in nacionalnemu sovražniku, ki so se z njim delavski razred in narodi Jugoslavije kdaj spopadli. Samo taka partija je bila sposobna povezati boj za nacionalno osvoboditev z ljudsko demokracijo in socialistično revolucijo ter stihijno destruktivno moč revolucionarnih množic spremeniti v revolucionarno družbeno ustvarjalnost...«

Iz govora Edvarda Kardelja na slovesni seji CK ZKJ dne 28. decembra 1967

Mika Špiljak

Srečanja s Titom

S tovarišem Titom sem se večkrat srečal. Vedno mi je ostal v spominu enak vtis: Tito je osebnost, ki osvaja s svojo neposrednostjo, enostavnostjo; o najpomembnejših stvareh je govoril tako prepričljivo, jasno in pristno, da ga je lahko vsak razumel.

Prvič sem se srečal s tovarišem Titom v Zagrebu 1940. leta na šesti pokrajinski konferenci SKOJ.

Takrat smo se ilegalno zbrali v menzi vojvodinskih študentov v Gajevi ulici. Drugi dan zasedanja, v nedeljo popoldne, je predsedoval Ivo Lola Ribar. Naenkrat je pogledal na uro in odšel iz dvorane. Ko se je vrnil, je prišel z njim lepo oblečen človek, ki ga nisem poznal. Njegova osebnost me je vznemirila, ker je s svojo eleganco izstopal od ostalih. Videl sem, da so podobno občutili tudi drugi. Presenečenje je bilo toliko večje, ko je ta ponosni človek

prevzel besedo. Govoril je o nalogah mladine, o obnovljeni skojevski organizaciji. Iz besed je bilo razbrati, da je odlično informiran o vsem. Govoril je tako enostavno, jasno, da smo ga vsi zelo dobro razumeli in nepremično požirali vsako njegovo besedo.

Ob koncu konference je govoril Ivan Milutinović. Ko je nekaj pojasnjeval, je dejal:

»Tako kot je rekel tovariš generalni sekretar naše partije...«

Presenečenje je bilo takrat popolno, vsi prisotni so bili skoraj zbegani, počutili so se nelagodno, ker je bil v naši sredi generalni sekretar Komunistične partije Jugoslavije, tisti človek, ki ga je na konferenco pripeljal Ivo Lola Ribar. Na mah je bilo jasno, od kod je tako dobro poznal stvari, govoril o skojevskem gibanju, o aktualnih nalogah mladine v tistem času, ko je vojna vihra tresla Evropo, ko je fašistična nevarnost neposredno grozila naši domovini. Hkrati pa smo bili ponosni, da je bil med nami generalni sekretar naše partije, ta preprost, neposreden in prisrčen človek.

Tega srečanja s tovarišem Titom ne bom nikoli pozabil, za vedno mi bo ostalo v spominu, vtisi, ki sem jih dobil, pa so se potrjevali na vsakem kasnejšem srečanju z njim. Teh srečanj je bilo še mnogo, posebno v obdobju po osvoboditvi.

Moja povojna srečanja s tovarišem Titom so bila, glede na dolžnosti, ki sem jih opravljal, bolj ali manj pogosta. Kot sekretar Mestnega komiteja KP Zagreba sem se, takoj po vojni, zelo pogosto srečeval, ko je tovariš Tito prišel v glavno mesto Hrvaške.

Zbranim je govoril o boju za priznanje nove Jugoslavije, za njeno mednarodno uveljavitev in sploh o razvoju mednarodnega položaja. Posebno so nam bile dobrodošle njegove pripombe v zvezi z izgradnjo našega novega družbenopolitičnega sistema. Vedno sta me navduševali preudarnost in daljnosežnost njegovih opažanj, globoka upravičenost vseh njegovih pripomb. Tako nas je nehote privedel do resnic, ki so se nam potlej zdele same po sebi razumljive. Sam ni ukazoval, temveč je napotil ljudi, naj sami poiščejo najboljšo rešitev v določnem obdobju razvoja. V tem je bila Titova moč; s

Kakršni smo bili s Titom, bomo tudi poslej

Tito. Gradila sta ga Partija in boj za uveljavljanje pravic delavskega razreda. Kalil se je v brezštevnih revolucionarnih akcijah, dozoreval v konsolidaciji KPJ in zgradil lik komunista, ki je postal pojem preudarnosti, revolucionarnosti, humanosti...

Ustvaril je lik novega revolucionarnega voditelja in državnika. Ta lik komunista je gradil v vseh letih svoje revolucionarne in državniške aktivnosti. Gradil ga je v dejanjih, zgodovinskih dejanjih, v vseh obdobjih svojega političnega delovanja, v predvojnem času in kasneje, ko smo postavili temelje nove Jugoslavije in uresničevali vizijo osvobodnega delavca — samoupravljalca, na temeljih pridobitev narodnoosvobodilnega boja, ko so jugoslovanski narodi izoblikovali edino možno medsebojno vez — bratstvo in enotnost. Vselej je verjel le v moč ljudskih množic in niso se mu izneverile, ker so čutile pravilnost in daljnosežnost njegovih odločitev.

Te pa so izoblikovale našo današnjo stvarnost, ki jo sprejemajo, zanjo žive in delajo vse generacije. Treba je reči, da smo skupno z Zvezo komunistov in Titom tako v oboroženi vstaji in

povojnem razvoju socialistične, samoupravne in neuvrščene Jugoslavije izvajali svoje številne najplemenitejše zmage, sedanja mlada generacija pa se bo še bojevala in nadaljevala pot, ki jo je začrtala skupaj s svojo revolucionarno avantgardo — Zvezo komunistov in njenim prvim borbem — tovarišem Titom.

Za mladino, ki je neločljivi del in porok za kontinuiteto naše revolucije, je naša večnacionalna socialistična in samoupravna skupnost izraz njenih najbolj naprednih teženj, za katere se je bojeval in jih uresničil Tito s sodelavci — revolucionarji in ki so postale samoumevni del naše stvarnosti. Prav zato mlada generacija s svojo vsakodnevnostjo dokazuje in potrjuje svojo neomajno pripravljenost nadaljevati odločen boj za revolucionarno preobrazbo naše družbe po poti, ki sta jo začrtala Zveza komunistov Jugoslavije in Tito.

To pa je tudi najboljši porok, da bo naša socialistična samoupravna neuvrščena skupnost enakopravnih narodov in narodnosti tudi v prihodnje napredovala in ostala Titova Jugoslavija. Tito je zapustil delo trajne vred-

nosti, ki je postalo last vseh naših narodov in narodnosti, slehernega izmed nas. Vpleteno je v vse naše bivanje, neizbrisno je vtakano v naše življenje, oblikovalo je mlado generacijo. Tito je bil vselej in povsod velik prijatelj naše mladine, vanjo je verjel, spodbujal njeno kritičnost in ustvarjalni nemir, hkrati pa je bil in ostal njen vzor, njen učitelj. Njegov lik in dejanja so izraz najnaprednejših teženj vseh naših delovnih ljudi, narodov in narodnosti, simbol boja proti nacionalnemu, ekonomskemu in kulturnemu hlapčevanju.

Njegovo ime in delo sta neločljivo povezana z rastjo in utrjevanjem avantgarde delavskega razreda, KPJ in ZKJ. Kot je ob neki priložnosti izjavil sam, ga je partija sprejela kot neukega mladeniča in ga vzgojila. Toda zaradi njegovih izjemnih osebnih sposobnosti, predanosti partiji in njeni ideji, je iz njega ustvarila revolucionarnega voditelja, ki ga je potrebovala, da bi lahko z njim in z njegovim vizionarskim vodstvom uspešno izvedla svojo revolucionarno zgodovinsko vlogo, vodila jugoslovanske narode v boju za nacionalno in socialno osvoboditev, k preseganju nacionalnega sovraštva ter jim na široko odprla pot svobodnega,

neodvisnega, enakopravnega in dostojanstvenega razvoja v svetu, ki jo obkroža. S takšnim delavsko-razrednim programom

kot izhodiščem za reševanje nacionalnega vprašanja, vzpostavljanjem in utrjevanjem enakopravnosti, bratstva in enotnosti, sta postala partija in Tito gibalna sila našega napredka, hkrati pa sinonim za Jugoslavijo.

Celotno izjemno bogato ustvarjalno Titovo delo, njegova kristalna jasna in brezkompromisna programska usmeritev niso postali le stvarnost jugoslovanskih narodov in narodnosti, temveč tudi simbol za napredne težnje številnih drugih narodov, ki se bojujejo za svojo svobodo, neodvisnost in napredek. Ugled, ki ga uživa, je Tito dosegel s svojim neutrudnim, požrtvovalnim revolucionarnim delom, z globoko vero v ustvarjalne moči delavskih množic in s smislom za vzgojo in ustvarjalno angažiranost stotisočev novih revolucionarnih kadrov pri skupnem delu. Ugled doma in v svetu si je utrdil tudi zato, ker se je znal vedno pravilno odločiti, predvideti pravilno pot, ker je deloval odločno in načelno. Tako je KPJ, jugoslovanske narode in narodnosti ter ZKJ vodil skozi preizkušnje in mimo številnih čer, ob čemer smo se naučili braniti svojo neodvisnost in krepi notranjo trdnost.

Vselej in povsod pa je deloval kot pravi humanist z globokim razumevanjem za človeka, njegove tegobe in slabosti. V vseh dejanjih so ga vodili interesi na-

šega delavskega razreda, socialističnega samoupravnega razvoja, želje, interesi in potrebe naših narodov in narodnosti.

Zaradi njegovega revolucionarnega delovanja in izjemne državniške modrosti spoštujejo Titovo osebnost ne le njegovi prijatelji, temveč tudi nasprotniki. Prav zato, ker je s Titom in ob njem zrasla in raste vrsta družbenopolitičnih delavcev, ki v najodgovornejših kolektivnih telesih povezujejo steze in usmerjajo nadaljnjo pot našega socialističnega samoupravnega razvoja, imenujemo Titovo delo hkrati delo Zveze komunistov, našega delavskega razreda ter vseh naših narodov in narodnosti. Titovo delo je pot, po kateri bodo tudi v prihodnje nadaljevali svojo revolucionarno ustvarjalnost naši narodi in narodnosti, združeni v trdni in bratski Jugoslaviji.

Takšna bo tudi prihodnost naše socialistične samoupravne in neuvrščene Jugoslavije, ki ji je dala Titovo delo svoj neizbrisni pečat, ki pa je nesporno tudi rezultat naših skupnih prizadevanj za bogatejšo, še bolj humane odnose med narodi in narodnostmi Jugoslavije ter za srečnejše in boljše življenje vseh narodov sveta, ki se še bojujejo za svojo ekonomsko ali nacionalno osvoboditev. Taki smo bili s Titom, taki bomo tudi poslej.

Franc Šetinc

poglobljeno analizo obstoječega in doseženega ter z nepobitnimi dokazi je znal pridobiti ljudi za svojo opredelitev. Temeljito znanje marksistične teorije družbenega razvoja pa mu je bilo opora za iskanje prave akcijske smeri. Pri tem ni slepo sledil teoriji in je s tem svojim odnosom vplival tudi na vse, ki so z njim delali.

Iz teh časov se spominjam, ko nam je pripovedoval, da sta izgradnja države in razvoj našega družbenega in gospodarskega sistema naša osnovna naloga. Poudaril je, da se bodo morali partijski kadri pri tem bolj angažirati in prevzeti vso odgovornost.

Ko govorim o mojih stikih s tovarišem Titom, lahko povem, da sem z njim najtesneje sodeloval, ko sem bil predsednik Zveznega izvršnega sveta. To je povsem razumljivo, če upoštevamo, da so bila to leta našega zelo viharnega razvoja, leta družbene in gospodarske reforme 1967 in 1968. S tovarišem Titom sva takrat imela pogovore o najrazličnejših vprašanjih in dilemah našega razvoja in vedno znova me je navduševala njegova pronicljivost, vedno je znal najti pravo razlago za navidez nera-

zumljiva gibanja v naši družbi, znal je opozoriti na možne rešitve tudi pri navidez najbolj zapletenih vprašanjih. Znal je svetovati, vendar je tudi vedno prislunil sobesedniku, da bi v pogovoru z njim preveril svoja stališča.

Ko sem se leta 1974 spet vrnil v Zvezo sindikatov Jugoslavije in bil izvoljen za predsednika Sveta, sem se večkrat srečal s tovarišem Titom. Pri vsakem od teh srečanj sem se lahko ponovno prepričal o Titovi izjemni osebnosti. Srečanja so bila nova spodbuda pri uveljavljanju temeljnega principa našega samoupravnega socialističnega razvoja, v borbi za boljše življenje delovnega človeka, za odločilno vlogo delavskega razreda, v izgradnji vsega tistega, kar Jugoslavijo uvršča med edinstvene dežele sveta. Tito je z enakim zanimanjem spremljal ključna sistemska vprašanja našega razvoja in

mesto ter vlogo sindikata pri tem, kakor tudi navidez drobne stvari, od katerih je bil odvisen položaj delovnega človeka v družbi. Spominjam se, na primer, kako se je razjezil, ko smo govorili o počasni gradnji objektov za otroško varstvo. Vztrajal je pri

tem, da moramo prav v sindikatih doseči, da se bodo sredstva uporabila res za omenjene ustanove in ne za kaj drugega.

Rad bi se spomnil še na dve srečanja s tovarišem Titom. Prvo je povezano z uresničevanjem njegove zamisli o kolektivnem delu in odgovornosti v Svetu Zveze sindikatov Jugoslavije. Marca 1979. leta sem povedal tovarišu Titu, da smo opravili vse potrebne priprave za konkretno uresničitev njegove ideje v našem svetu, vključno z izvolitvijo predsednika za leto dni. Vprašal sem ga, če naj takoj začnemo uresničevati tak način dela ali pa naj počakamo, da podobno delo opravijo tudi drugje. Tovariš Tito mi je odgovoril: »Ne čakajte nikogar! Vaš kongres je tako sklenil in vas zadolžil, da vzpostavite kolektivno delo in odgovornost. Storite tako!« Za nas je bila to ohrabritev in že čez mesec dni, aprila 1979, smo Titovo idejo o kolektivnem delu in odgovornosti tudi v praksi uresničili v Svetu Zveze sindikatov Jugoslavije.

Zadnjič sva se s tovarišem Titom videla decembra 1979 v Karadordevem. Ob tej priložnosti sem

ga seznanil s pripravami za svetovno sindikalno srečanje »Sindikati in vprašanja razvoja«. Tovariš Tito je že tudi prej vedno podpiral zamisel o tem srečanju, ker je menil, da gre za zelo aktualna vprašanja sodobnega sveta, in da so sindikati in delavski razred dolžni reči svojo besedo pri iskanju odgovora. Ob tej priložnosti je v Karadordevem, poleg nekaj napotkov, povedal tudi mnenje, da skupaj s sindikati drugih dežel, ki ne stojijo ob strani, nadaljujemo s pripravami za to srečanje.

Med pogovorom mi je tovariš Tito dal idejo za nov kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Zanimalo ga je, kako na to gledamo v sindikatih in kakšno je moje osebno mišljenje o tem. Gre za značilno Titovo potezo, da se posvetuje o svojih idejah s sodelavci. To posebno sem pri njem opazil že pri številnih prejšnjih srečanjih. Ko je poslušal moje napovedi in nekatere pomisleke o nujnosti takega kongresa je dejal, da razlogi za razmišljanje in opozorila pravzaprav so, vendar je dokaj določno vztrajal, da do takega kongresa samoupravljalcev mora priti. »Tudi sam bi rad govoril na kongresu.« je dejal.

Uspešno zunanjo politiko lahko izvajamo samo pod pogojem, da stalno izboljšujemo socialistične družbene odnose na podlagi samoupravljanja in nadaljnega razvoja socialistične demokracije.

V vsakem pogledu so naši delovni ljudje gospodarji svoje usode in samostojnega razvoja. Toliko bolj so zato videti nesmiselna razna ugiibanja o prihodnosti Jugoslavije. Ostaja takšna, kakršno so zgradili in kakršno gradijo njeni narodi in narodnosti.

Stalna rast produktivnosti dela je edina resnična podlaga za celoten gospodarski vzpon, za krepitev materialnega in socialnega položaja vsakega posameznika in za uspešno reševanje številnih bistvenih vprašanj družbenega razvoja.

Z graditvijo socialistične samoupravne družbe si ne prizadevamo, da bi uresničili nekakšne nedosegljive, zamišljene cilje in naloge, temveč želimo, da človek sebi zagotavlja življenjske razmere, ki ustrezajo stopnji družbenega in materialnega razvoja, da vsestransko razvija ustvarjalne sposobnosti in da resnično živi kot človeško bitje.

Republike in pokrajini, gospodarsko in politično enakopravne, sodelujejo med seboj ne samo kot državne skupnosti, temveč tudi kot samoupravni subjekti. Za njihove medsebojne odnose je vse bolj značilno prav tisto, kar je bistvo samoupravljanja sploh — svoboda, enakopravnost, soodvisnost, odgovornost in solidarnost.

Delovni ljudje in občani samoupravljavci sami organizirajo svojo obrambo in samozaščito v delovnih in družbenopolitičnih skupnostih, na družbene, za to posebej organizirane ustanove, kot so jugoslovanska ljudska armada in varnostne službe, pa prenašajo samo nujne skupne zadeve. Tako v praksi zagotavljamo podružbljanje obrambne funkcije, ki je v drugih družbenih sistemih odtujena od delovnega človeka. To je praktično uresničevanje marksističnega koncepta oboroženega ljudstva.

Za uspešno delovanje in nadaljnji razvoj našega sistema socialističnega samoupravljanja so izjemnega pomena družbenopolitične in druge organizacije, ki v okviru socialistične zveze sestavljajo fronto socialističnih sil na čelu z zvezo komunistov.

Zdaj gre za to, da praktično delo komunistov in članov socialistične zveze in drugih organizacij prilagodimo razmeram delegatskega sistema in da odpravimo zastoje in pomisleke, do katerih je prihajalo. Kajti prav takšna dejavnost je bistvena za razvoj naše socialistične samoupravne demokracije in socialistične družbe sploh.

MUCO

(Poudarki iz govora tovariša Tita na XI. kongresu ZKJ)

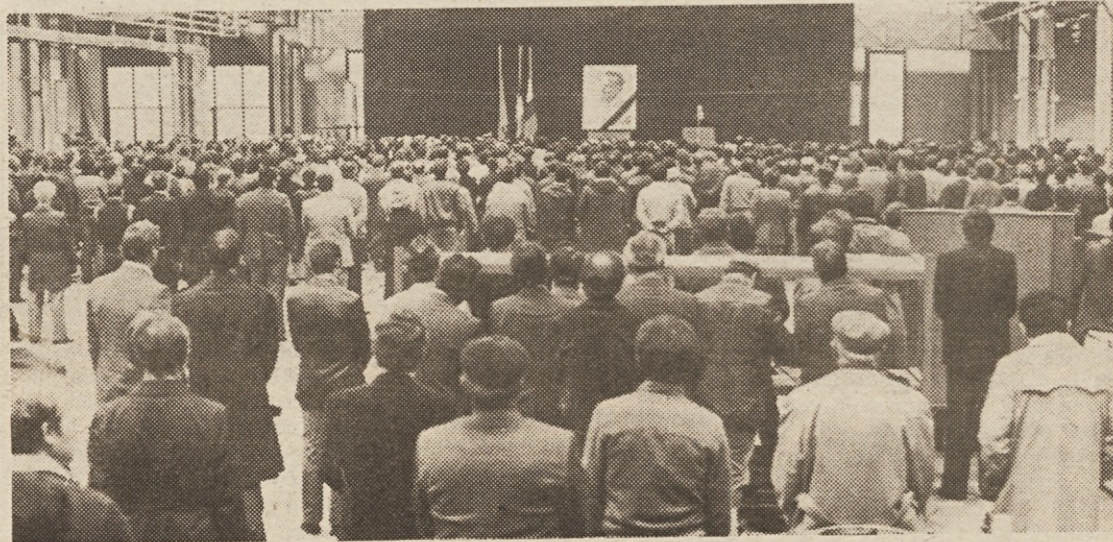
Smo dediči bogate dediščine

Tovarniške dvorane, šole, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije je ogrnila žalost ob poslednjem slovesu od ljubljene Tita. Žalne seje so se sinoči, danes zjutraj in dopolodne zvrstile po vsej Sloveniji.

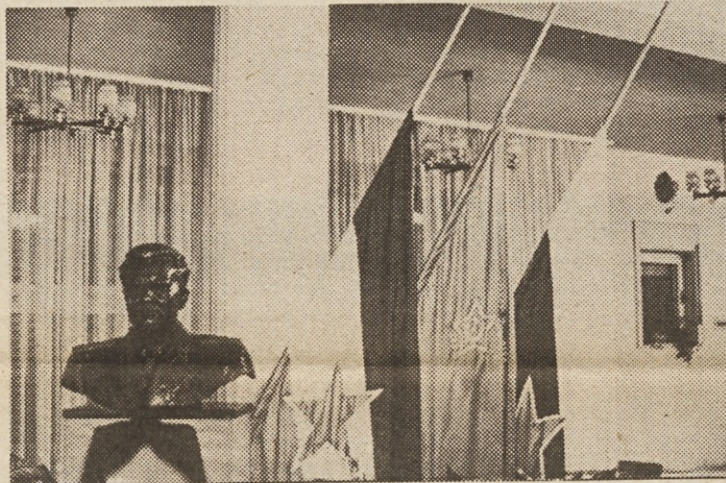
V pretresljivem molku so delavci kamniškega Titana obudili spomin na velikega borca za ideale delavskega razreda, ki je del revolucionarne poti prehodil tudi v tem kolektivu. V Titanu se je kot mlad kovinar zaposlil leta 1911. Delavci so v sožalno brzojavko predsedstvu SFRJ zapisali, da je smrt Tita nepopisna izguba, njegovo delo in misel pa nam bosta vodnika in trden opornik v nadaljnem boju za gradnjo naše samoupravne družbe.

V Ajdovščini so se na žalni seji zbrali v dvorani, v kateri je bila prav na današnji dan pred 35 leti ustanovljena prva slovenska vlada. Dan, ki je bil prejšnja leta praznik, so tokrat slavili v bolečini — pa tudi ponosno, saj je bil ta dogodek ena najbolj slavnih zmag, ki jih je slovenski narod izbojeval s Titom na čelu.

Tako je bilo po vsej domovini — žalne seje, molk, žalost, bolečina. Delovni ljudje in občani so se poslavljali od največjega sinu naših narodov z žalostjo, ki pa jo prevevajo tudi pogum, trdna volja nadaljevati Titovo veliko delo in pa misel — Jugoslavija je Tito, Tito je naša bodočnost, naše življenje, njegova pot je naša pot.

Zdaj delavci v združenem delu čedalje bolj celovito in uspešno uresničujejo položaj svobodnih in enakopravnih upravljalcev svojega dela ter pogojev in rezultatov svojega dela. Ustava in zakon o združenem delu sta postala močno orožje v njihovem boju proti še vedno navzočim odporom razvoju samoupravljanja, proti tehnokratizmu in birokratizmu ter drugim podobnim težnjam in pojavom, nasprotnim samoupravljanju in družbeni lastnini. Zdaj se ti odpori, težnje in pojavi lažje in uspešneje premagujejo, samoupravni položaj delavcev pa se stalno krepi.

Doseženi razvoj socialističnih samoupravnih odnosov in proizvodnih sil države nam daje možnosti, da gremo še bolj uspešno naprej. Imamo vse možnosti, da naprej razvijamo naš družbenoekonomski in politični sistem, da gradimo moderno gospodarstvo in da vse višje dvigamo življenjsko raven naših ljudi.

Še naprej veliko investiramo, kar je dobro. Ni pa dobro to, da so tudi nerentabilne naložbe, ki ne obetajo uspeha na domačem in tujem tržišču. Do neupravičenega podvajanja zmogljivosti in do drugih nesmotrnih investicij prihaja ponavadi takrat, ko se odloča mimo delavcev, torej tistih, ki bodo v bistvu neposredno in najbolj čutili posledice tega. V takšnih razmerah ni čudno, da so zmogljivosti premalo izkoriščene, da imajo nekatere organizacije probleme s prodajo svojih izdelkov, da poslujejo z izgubo, kopičijo zaloge in podobno. Vse to zmanjšuje produktivnost celotnega družbenega dela in možnosti za naš celotni napredek.

Razumljivo moramo v prihodnje posvečati vso potrebno pozornost tudi vprašanju zaposlovanja. V tem pogledu so opravljene osnovne naloge, ki smo si jih zastavili na desetem kongresu. Toda nezaposlenost je še naprej resen gospodarski, socialni in politični problem, ki ga moramo organizirano in sistematično reševati. Možnosti za to imamo. Toda te možnosti moramo predvsem izrabiti za zaposlovanje proizvodnih delavcev, ne pa za večanje števila administrativnega osebja, kakor se to dogaja zlasti v zadnjem času. Posebno pozornost je treba nameniti zaposlovanju mladih kvalificiranih delavcev in strokovnjakov.

Iz govora predsednika Tita na XI. kongresu ZKJ

Stalna rast produktivnosti dela je edina resnična podlaga za celoten gospodarski vzpon, za krepitev materialnega in socialnega položaja vsakega posameznika in za uspešno reševanje številnih bistvenih vprašanj družbenega razvoja. Naš samoupravni sistem, dosežena raven tehnične opremljenosti dela ter sposobni kadri so dajali vse možnosti, da pri tem dosežemo večji napredek. Toda tega nismo izkoristili, česar pa v prihodnje ne smemo več dovoliti. Kajti zastoj pri dvigu produktivnosti dela postaja zavora za nadaljnji vsestranski napredek.

Delavci v temeljnih organizacijah bodo morali prav tako v svojem in splošnem interesu združevati svoje delo in sredstva z delom in sredstvi v drugih organizacijah. Toda tudi odločanje o skupnem delu in združenih sredstvih mora ostati v njihovih rokah. Tudi tu je nujno, da na samoupravni podlagi urejajo medsebojne pravice, dolžnosti in odgovornosti.

V zadnjih štirih letih se je industrijska proizvodnja povečala za tretjino, tako da danes v enem mesecu da več kot pred tridesetimi leti v celem letu. To so stalno spremljale spremembe v smeri čedalje bolj sodobne tehnike in tehnologije ter čedalje bolj kvalificiranega in strokovnega dela. Danes izdelujemo kakovostne in raznovrstne proizvode, ki krijejo vedno večje potrebe naših ljudi, z dobrnim delom pa tudi zahteve svetovnega tržišča.

Naša temeljna naloga je torej, da se v praksi čim bolj celovito uresniči takšen samoupravni položaj delavcev, kakršnega smo z ustavo in zakonom o združenem delu določili kot temelj našega celotnega socialističnega samoupravnega sistema. Uresničevanje vseh odporov mora biti predvsem delo samih delavcev, komunisti pa morajo biti na čelu boja.

Delavci v temeljnih organizacijah morajo resnično obvladovati celoten dohodek. To pomeni tudi njihov odgovoren odnos do dohodka kot družbene lastnine in samoupravno sporazumevanje z delavci drugih temeljnih organizacij o skupnih osnovah in merilih za pridobivanje in delitev dohodka. Pri tem mora v interesu vsega delavskega razreda imeti pomembno vlogo sindikat kot spodbujevalec in udeleženec tega sporazumevanja in kot nosilec razredne politike na tem področju.

Da bi dosegli večjo produktivnost dela, nas čaka pomembna naloga, da izboljšamo sistem delitve po delu, tako da bo postal glavna spodbuda za produktivnost in tudi za uspešnejše upravljanje in učinkovitejše poslovanje sploh. Zdaj se s tem precej ukvarjamo. Toda tudi tu moramo bolj odločno premagovati odpore in odpravljati slabosti. Ne smemo dopustiti uravnilovke, prav tako pa ne smemo dovoliti neupravičenih razlik, za katerimi ni ustreznega delovnega prispevka in ki se spreminjajo v privilegije na račun drugih. Takšne težnje in pojave moramo preprečiti.

V prihodnje moramo strogo upoštevati to, da osebna, skupna in splošna poraba ostanejo v mejah naših možnosti, da ne gredo na račun reprodukcijske sposobnosti gospodarstva. To nalogo bomo reševali toliko lažje, kolikor bolj bo rast dohodka temeljila na povečanju produktivnosti dela.